

egyenesen az iskolákhoz csatlakoznak, minőkben pl. Harrow-On-The-Hills 500 tanulója van elhelyezve) e tekintetben nagy szerepük van az angol iskola-életben. Az angol iskola megszoktatja a tanulót, hogy tudjon lemondani, hogy kevéssel beérje, magát másoknak alárendelni tudja. Ezt érvényesíti a fagging-rendszerrel (ez abban áll, hogy a kisebb deákok egy ideig szolgálják a nagyobbakat), mely szerint még a legelső főúri család gyermeke is szolgáskodáson kezdi tanulmányait. Az angol iskolák gondosan nevelik az ifjú individualitását. Ha látják, hogy valamely tárgyban nem bír eredményt felmutatni, azt tovább nem faggatják, ott elnézők, engedékenyek; de annál többet kívánnak tőle azon tárgyból, melyben nyilvánvalók képességei. (Megegyezik-e ily eljárás — kérdezzük mi parenthesisben — az iskola hivatásával, melynek éppen nivellálni a feladata?) Kiváló vonása továbbá az angol nevelésrendszernek — constatatlja Erődi — az önállóságra, erkölcsi függetlenségre való szoktatás. A szellemi képzést erős testi neveléssel (melynek mindenféle játékok, criquet stb. és athleta-gyakorlatok is a főtényezői) teszik egészszé. «Mi magyarok — mondja Erődi értekezése végén — sokat, igen sokat tanulhatunk az angoloktól, a nélkül, hogy az ő intézményeiket akarnók a mi talajunkba átültetni, az ő eljárási módjukat akarnók utánozni. Azok ott tenyészhetnek csak jól az ő külön talajukban; de tanulhatunk tőlük nevelési irányelveket, melyeket a mi saját intézményeinkkel kell összhangba hozni, azokkal kell érvényesítenünk».

52 4. *Miért taníttassák a szülők gyermekeiket a gyorsírásra?* Írta Marhauser Imre. (Bouyhádi algymn.) Ez értekezés nagy buzgósággal érvel a gyorsírás fontossága mellett és gyakorlati hasznosságán felül is sok üdvös hatására rámutat. A szerző szerint neveli a gyermek figyelmét, emlékezetét, pontosságra szoktatja, a magyar nyelv használatát tudatosabbá teszi és végül írására általában javítólag hat. Kár, hogy az író a gyorsírás tanításának ügye iránt való nagy buzgósága némileg igazságtalanná teszi a többi rendkívüli tárgyak iránt, melyeket a gymnasiumban tanítani szoktak.

5. *A középiskolák önképző köreiből.* Írta Kende Ferencz. (Soproni állami főreáliskola.) E dolgozat arról tanúskodik, hogy írója gondos, kötelességtudó tanár, a ki minden tanító teendőjét, így az önképző-kör vezetését is avval a lelkiismeretességgel és komoly megfontoltsággal végzi, mely minden iskolai ténykedést, a legaprólékosabbat és látszólag legmellékesebbet is — fontosnak és pædagogiai elvek szerint intézendőnek tartja. Ha az ilyen tanár egyik-másik dolgára, úgynevezett vessző-paripájára nézve kellesténél többet fontoskodik, még ez sem oly nagy baj, mint az illető feladat kicsinylése vagy bizonyos nembánomság, mely iskoláinkban minden az obligatorius leczkék keretén kívül eső dologra nézve oly gyakran található. S így most sem vehetjük rossz néven Ken-

détől, ki bizonyára már régebben önképző-köri vezető, ha kissé sokat vár kedves önképző-köreitől. Szerinte a következők tegyék az önképző-kör hivatását, célját: «az irodalom és jeleseinek tanulmányozása; a történelem, de kiválóan a magyar történetnek és nagyjainak tanulmányozása, hogy ezek életfolyásából honszerelmet és lelkesedést merítsenek; az idealismus ébresztése és ápolása, az érintkezési modor nemesítése, a tehetségtisztelet és a nemes demokratia — röviden: az ész és szív működésének okos irányítása». Nagyon megszívlelendő tanácsokat ad azonban Kende az önképző-körök vezetőinek és a tanári testületeknek általában az önképző-körökkel szemben való viselkedésükre nézve és az a javaslata is talán megfontolásra és visszhangra méltó, hogy a hazai középiskolai önképző-körök vezetői tartsanak országos értekezletet az önképző-körök egyöntetű, okszerü szervezése ügyében.

6. *A tanuló ifjúság iskolán kívül töltött idejének felhasználása és a szülők közreműködése.* Írta Molnár Béla. (A Pannonthalmi sz. Benedek-rend kőszegi gymn.) E dolgozat azon jóra való programértekezések ritka fajából való, melyeket elolvasni a szülőknek, tanároknak és tanulóknak egyaránt érdemes dolog. Hogy miről szól, azt hosszú címe eléggé sejteti, de hozzá is tehetjük, hogy a címben jelzett tárgyat a 46 lapra terjedő, minden tekintetben jól megírt értekezés lehetőleg ki is meríti. Helyesen körvonalozza a szülei ház feladatát az iskolához való viszonyában, és részletes s mindig az arany középúton maradó utasításokat ad arra nézve, miképen oszssa be a szülei ház a tanulók házi munkáját és házi üdülését. Jó tanácsokkal szolgál különösen a nagy szünidők felhasználására nézve, de a mit a rendes napi szabadidőnek a testedzés és kézügyességek szerzésének céljaira való felhasználásáról mond: az is helyes és már azon óvatosságnál fogva is, melylyel mindennemű túlzástól tartózkodik, nagy figyelemre méltó. Ha valami kis kivetni valót akarnánk értekező nézeteiben találni, akkor az legfeljebb az a tolerantia lehetne, melylyel mégis bizonyos időtöltések iránt viseltetik, a melyeket jó volna egész erkölcsi nyomatékkal elítélni, például a kártyajátékok iránt, még otthon a családi körben is, melyeket legjobb nemcsak eltiltani, a mi nem sokat használ, hanem mindig mint az illetőknek — Schopenhauer szavai szerint — nagy szellemi szegénységi bizonyítványát erős megvetéssel tárgyalni. A mit az értekező dolgozata végén az olvasásról és az ifjúsági könyvtár kezeléséről mond (ez utóbbit nemcsak, mint rendesen történik, *egy* tanárra, hanem az összes osztályfőkre és a magyar irodalom tanáraitra akarja bízni), szintén megfontolást érdemel. A derék értekezés hangja is művelt és eléggé távol marad a bombasztól, a hasonló tárgyú értekezéseknek e gyakori nevetséges vonásától.

7. *Az ifjúság és a regényolvasás.* Különösen a szülők figyelmébe ajánlom. Írta Gaal Mózes. (Pozsonyi kir. kath. főgymnasium.) Az ismer-